

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Філософський факультет

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Архетипіка соціальних процесів

Освітня програма: Для усіх освітніх програм

Спеціальність: Для усіх спеціальностей

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ - 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Архетипіка соціальних процесів
Викладач (-і)	Кандидат філософських наук, доцент, асистент Макарова Алла Олександрівна
Контактний телефон викладача	095-417-16-44
E-mail викладача	alla.makarova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Денна форма навчання (лекції, семінарські заняття)
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	Консультації проводяться у п'ятницю на 4 парі відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kfsr.pnu.edu.ua/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження тематики та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Архетипіка соціальних процесів» пропонується для студентів усіх спеціальностей як дисципліна циклу вільного вибору студента. Її специфікою є міждисциплінарність фокусу дослідження, завдяки якому курс є актуальним для різних галузей знання, і є доповненням до основних курсів філософського, соціологічного, культурологічного, філологічного, психологічного, історичного, політичного, економічного та навіть технічного спрямувань. Дослідження архетипності як специфічної риси людського життя та її закономірностей утверджено в науці і понад 100 років актуалізовано як окрема методологія. Відповідно, в межах лекційного викладу та семінарської практики з «Архетипіки соціальних процесів» розглядаються: специфіка «архетипу» як феномену, історія наукового дослідження «архетипу», дискусії щодо його проявів, класифікації архетипів, вплив їх на різноманітні сфери життя людини – від суб'єктивної (індивідуальної) до колективної (суспільної). Особливо ж це важливо при дослідженні різноманітних процесів діяльності, оскільки архетипна детермінація діяльності є малоактуалізованим парадигмальним підходом порівняно із матеріалістичними підходами до детермінації соціального буття. Однак, «в умовах переходу від традиційно-архаїчного до сучасного суспільства відбувається незворотна руйнація монолітності людського буття. Цей процес супроводжується розчепленням єдиного феномену буття на різні сфери, від матеріально-речових до ідеальних. Там, де різко переривається, нівелюється органічне формування світогляду, зокрема, міфологічного, з'являється сприятливий ґрунт для експериментів над індивідом і над соціумом в цілому. Якщо основа будь-якої світоглядної системи підривається, "істинне" знання розривається на фрагменти, позбавляється цілості, а то й зовсім вилучається з духовної традиції, стає можливим маніпулювання масовою свідомістю. На шляху подолання розриву світоглядних засад, нівеляції цінностей, втрати духовних орієнтирів важливого значення набуває аналіз позачасових інваріантних формоутворень. Адже, розвиток людської спільноти завбачує не лише зміну одних інституцій чи уявлень іншими, але й існування вертикальних</p>	

інформаційно-енергетичних структур, які пронизують історичний процес від найдавніших часів до сучасності. Такі структури (архетипи) передаються із покоління у покоління, забезпечуючи тяглість духовної традиції. З огляду на це, вкрай важливого значення набуває дослідження різних підходів до розуміння поняття "архетипу" у вітчизняній та зарубіжній історико-філософській літературі» (Н.Ковтун). Багата база дослідження архетипіки саме в контексті аналізу соціальних процесів дає можливість чітко виявити мету та поставити цілі і завдання пропонованого курсу.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета викладання даного курсу – ознайомити студентів із архетипним підходом до аналізу явищ соціальної дійсності як вагомою методологічною напрямною для наукового пошуку та вдалим інструментом самоаналізу та адаптації до соціальних викликів і орієнтації у специфіці соціальних процесів.

Основними завданнями вивчення дисципліни є вироблення умінь та навичок соціально-філософського, соціологічного, культурологічного, контекстуального аналізу архетипних соціальних процесів як індивідуально-особистісного, так і глобально-людського характеру; закріплення отриманого після прочитаної лекції та самостійної роботи студента знання про особливості формування соціальних процесів відповідно до виявленої архетипіки; надання можливості створення персональної архетипної матриці та прогнозування і соціального конструювання в управлінні соціальними процесами на основі знання класифікацій, особливостей та виявів архетипних сценаріїв.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

історію становлення та дослідження концепту «архетип»;

внесок вчених у цю дослідницьку традицію;

специфіку та спрямування дискусій у наукових колах щодо нього;

базу аналітичних досліджень архетипіки у різноманітних науках у зарубіжному та вітчизнячному контекстах;

Методологічні засади дослідження архетипу у світовій та українській науковій теорії та практиці;

Розуміти специфіку базових понять суспільних наук;

розуміти специфіку соціальної реальності та соціального простору як сфер розгортання архетипно детермінованих соціальних процесів. .

вміти: інтегрувати знання про архетипні структури та детермінанти у комплекс професійних знань; аналізувати архетипні основи соціальних процесів, прогнозувати їх наслідки на основі моделювання та конструювання, тобто застосовувати одержані знання у навчальній та професійній діяльності, орієнтуватися у світоглядних парадигмах, критично оцінювати соціальні, культурні, політичні та інші процеси.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетентності загальнонаукові:

- знання основних етапів та особливостей становлення цінностей європейської цивілізації;
- розуміння змісту найважливіших цінностей європейської цивілізації, таких як гідність, свобода, правова держава, демократія, громадянськість, толерантність, справедливість, солідарність та ін.

Компетентності інструментальні:

- здатність самостійно набувати та удосконалювати необхідні знання та вміння шляхом опрацювання лекційного матеріалу та теоретичної літератури з тем курсу;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз особливостей філософських поглядів мислителів різних історико-філософських періодів;
- здатність самостійно досліджувати теоретичні та прикладні проблеми філософії права;
- здатність оперувати найважливішими методами наукового

пізнання. Компетентності професійні:

- здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі етики та філософії права;
- здатність розрізняти змістовні та формальні складові цінностей європейської цивілізації, що вивчає етика та філософія права;
- здатність аналізувати структуру явищ та процесів, функції елементів систем, що визначаються і обумовлені цінностями європейської цивілізації;
- здатність критично осмислювати запропоновані завдання, які стосуються аналізу текстів першоджерел.

Компетентності соціальні:

- здатність критично мислити;
- здатність аргументовано захищати власну позицію.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1-8	Усі спеціальності	1	вибірковий

Тематика курсу

Тем а	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Змістовий модуль 1. Цінності європейської цивілізації.

Тема 1: «Архетип як феномен: історія виявлення»			
1. Ідеалістичне трансцендування як метод аналізу людського життя. Суперечності ідеалістичного та матеріалістичного світогляду та їх вплив на життєтворення. Історичні типи світогляду. Філософія як сфера концептуалізації духовних явищ.	2	4	8
2. Поняття «архетипу». Архетип як інваріантна форма та вертикальна інформаційно-енергетична структура. Архетип і свідомість. Прафілософські ідеї «архе» і філософські моделі «ейдосу» та «Логосу».			
3. Зв'язки конотаційних смислів «архетипу» як			

<p>першооснови, праобразу, одвічного взірця та інших категорій філософії в історії філософії: хронологічний огляд.</p> <p>4. Архетипність, міфологія, символізм: наскрізна культурологічна зв'язність та соціальні контексти їх розгортання. Етнічні аспекти архетипіки та міфотворчість. Культуротворчий потенціал архетипу. Традиціоналізм та модернізм як архетипи. Культурний герой як архетипний персонаж. Суб'єкт історії як колективний архетипний персонаж.</p>			
<p>Тема 2: «Архетип як концепт: історія дослідження»</p> <p>1. Активізація та концептуалізація «архетипу» у психологічних дослідженнях архетипу початку ХХ століть: юнгіанство та юнгіанська традиція. Опозиція юнгіанству та подальша концептуалізація «архетипу».</p> <p>2. Методологія дослідження архетипу у ХХІ столітті. Теоретико-методологічні засади дослідження архетипу. Категоріальний апарат архетипного підходу: соціально-філософський аспект.</p> <p>3. Архетип як філософська категорія. Історія філософії, соціальна філософія, філософія політики, філософія культури, філософія мистецтва як галузі імплементації категорії «архетипу». Етичні, аксіологічні, естетичні, гносеологічні, епістемологічні, праксеологічні аспекти у архетипіці.</p> <p>4. Методологія соціально-філософського аналізу архетипу як детермінанти діяльності. Структурно-функціональний аналіз архетипу. Функції архетипу як ціннісної детермінанти діяльності: соціально-філософський аналіз.</p>	2	2	8
<p>Тема 3 «Методологія дослідження архетипу: світовий та український досвід»</p> <p>1. Архетип як елемент міждисциплінарного дискурсу соціальної діяльності. Відмінності у підходах до дослідження архетипів в зарубіжній та українській традиціях. Теоретичні та прикладні дослідження архетипів. Класифікації та типології архетипів як поле дискурсу.</p> <p>2. Архетип як предмет досліджень у сучасній українській гуманітаристиці. Україна та її роль в європейській історії та у формуванні європейської ідентичності. Архетипи української ментальності як специфічний об'єкт дослідження.</p>	2	2	8

<p>3. Феномен архетипу у сучасних українських соціально-філософських рецепціях. Архетипний підхід у сучасних українських дослідженнях соціальної діяльності.</p> <p>4. Дослідження архетипу в академічних наукових установах та навчальних центрах. Досвід Української школи архетипіки. Дисертаційні дослідження з тематики «архетипу».</p>			
<p>Тема 4: «Соціальний простір як локалізація соціальних виявів архетипів»</p> <p>1. Індивідуальна та колективна свідомість як сфери реалізації архетипів. Архетип і соціетальне: взаємодія і взаємовпливи. Поняття про «культурний» та «соціальний» архетипи. «Цивілізаційний архетип» як основа цілісності цивілізації. Нація: архетипи, культура, цивілізація. Соціальні спільноти та інститути: архетипні виміри організаційних та духовних процесів.</p> <p>2. Інноваційний потенціал архетипно-ціннісного підходу до аналізу процесів соціальної дійсності.</p> <p>3. Діяльність як соціокультурне явище та її архетипний зміст. Діяльність як норма соціального життя і соціальне життя як норма діяльності. Типологія діяльності. Соціокультурні засади архетипно-ціннісного підходу до діяльності. Цінність як інтеграл діяльнісного та архетипного підходів.</p> <p>4. Архетипний підхід до саморозвитку особистості. Соціалізація, адаптація, інтеграція як соціокультурний процес. Архетипні функції педагогічного процесу.</p>	2	2	8

<p>Тема 5: «Соціальні процеси як глобальна сфера виявів архетипів»</p> <p>1. Поняття та класифікація соціальних процесів. «Статика» та «динаміка» у контексті явищ соціального життя. Компетентність і функції як архетипи державного управління і фактор суспільної інтеграції.</p> <p>2. Глобалізація та мультикультуралізм як архетипні процеси. Соціальні архетипи у структурі становлення національної ідентичності. Панівні архетипи української культури як запорука дієвості самоорганізаційного механізму безпеки народу.</p> <p>3. Технологізація як архетипний процес. Принципові архетипні відмінності техноцентризму від антропоцентризму. Соціальні архетипи в контексті безпеки соціальної системи.</p> <p>4. Архетипні детермінанти педагогічної, медичної, політичної, економічної, культурно-мистецької, технічної, виробничої, рекреаційної діяльності: соціальний контекст. "Психологічні архетипи соціально-політичних систем. Архетипи демократичної управлінської культури. Сучасні соціокультурні практики як контрверсії архетипно-ціннісних детермінацій.</p>	2	2	8
<p>Тема 6: «Моделювання архетипних матриць соціальних процесів»</p> <p>1. Архетип як програма та код. Поняття про «архетипну матрицю». Архетипні ідеалістичні та архетипні матеріалістичні настанови індивідуальної та колективної свідомості. Фрактальна модель психіки та архетипи соціальної поведінки.</p> <p>2. Роль архетипів у створенні матриць. Клітинна автомата як архетипно-матричний принцип конструювання життя. Штучний інтелект як матрична система.</p> <p>3. Соціальний сценарій як результат взаємодії архетипів: теорія та практика. Моделі конструювання соціальної згуртованості: теоретичні рефлексії та емпіричні кейси.</p> <p>4. Спотворення смислів у системі архетипно-ціннісних матриць діяльності: соціально-філософський аналіз. Соціальне моделювання та соціальне конструювання як соціальна діяльність та соціальні процеси. Архетипне прогнозування майбутнього як практична навичка.</p>	2	4	20
Змістовий модуль 2. Контрольна робота.			
Підсумкова тестова контрольна робота	2		
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Залік виставляється за умов отримання студентом мінімум 50-ти балів зі 100 можливих.
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами одної письмової модульної тестової контрольної роботи. Робота виконується на 9 семінарському занятті та охоплює весь зміст навчальної дисципліни. Максимальний бал за контрольну роботу становить 25 балів.
Семінарські заняття	Оцінюється робота студентів на 9 семінарських заняттях упродовж семестру (усні та тестові компоненти цієї роботи) за 5-бальною шкалою, яка дозволяє отримати максимум 50 балів зі 100 підсумкових. 20 балів студенти отримують за виконання одного індивідуального завдання у формі мультимедійної презентації за питаннями теми відповідного семінарського заняття.
Лекційні заняття	За відвідування усіх лекційних занять студент може отримати максимум 5 балів.

7. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за роботу на семінарських заняттях, виконання індивідуального завдання, самостійну роботу, відвідування лекцій, підсумкову контрольну роботу. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час семінарських занять; дотримання принципів академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Кодексом честі університету <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття курсу.

За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента.

Студент, який не набрав 50 балів отримує оцінку «незараховано». У такому випадку студент користується повторним правом отримати допуск на складання заліку за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає також обов'язкове комп'ютерне тестування.

○ 8. Рекомендована література

Базова

- Афонін, Едуард Андрійович, and Андрій Юрійович Мартинов. "Архетипні засади моделювання соціальних процесів." *Публічне урядування* 2 (3) (2016): 34-47.
- Афонін, Едуард, and Андрій Мартинов. "Архетип і соціетальне: взаємодія і взаємовпливи." *Публічне управління: теорія та практика* (2013): 193-200.
- Бондаренко, Ольга Валеріївна. "Українська ментальність в розмаїтті національних ментальних формоутворень й архетипів: історико-культурний аспект." *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії* 32 (2008): 66-78.
- Бойко, Ольга Петрівна. "«Цивілізаційний архетип» як основа цілісності цивілізації." (2004).
- Білоконь, М. В. "Психологічні архетипи соціально-політичних систем." *Теорія та практика державного управління* 3 (2012): 145-150.
- Hordiienko, N. M. "СОЦІОЛОГІЧНА АРХЕТИПІКА: АНАЛІЗ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД ТА ПОСТМОДЕРНОЇ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ." (2022).
- Ворніков, Віктор Іванович. "«Соціальні архетипи» у просторі взаємовідносин у сучасному українському суспільстві." (2019).
- Ганяк, В. "Панівні архетипи української культури як запорука дієвості самоорганізаційного механізму безпеки народу." *Публічне управління: теорія та практика* вип.) (2014): 64-70.
- Гордійчук, О. "Архетипи української ментальності: соціально-філософський аналіз." *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки* 1 (84) (2018): 15-19.
- Донченко, О. "Архетипи–спільне в нашому житті (розпізнавання архетипів як шлях до унікальності)." *Психологія особистості* 1 (2011): 170-181.
- Донченко, О. "Вступ до Архетипового менеджменту." *Психологія особистості* 1 (2012): 195-203.
- Донченко, Олена А. *Архетипи соціального життя і політика: Глибинні регулятиви психополітичного повсякдення*. Либідь, 2001.
- ДОНЧЕНКО, Олена. "Раціоналізація архетипу консолідації і злагоди у політичній практиці." *Публічне управління: теорія та практика* вип.) (2014): 77-85.
- ДОНЧЕНКО, Олена. "Функції колективної психіки в державному управлінні." *Публічне управління: теорія і практика.–2010.–Спец. Випуск* (2010): 166-170.
- Донченко, О. "Архетип як носій колективно пам'ят'." *Соціальна психологія* 6 (2010): 3-11.
- Ковтун, Н. М. "Архетип як історико-філософський феномен." *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* 32 (2007): 8-12.
- Загородня, Алла Анатоліївна. "Соціально-антропологічні ідеї освіти і виховання як архетипні першооснови національних традицій." *The 15 th International scientific and practical conference "Science, innovations and education: problems and prospects" (September 21-23, 2022) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan. 2022. 397 p.. 2022.*
- Ковтун, Н. М. "Архетип як інваріантна форма духовного життя." (2009).
- Ковтун Н.М. Структурно-функціональний аналіз архетипу культурного героя. Монографія. – Житомир: Видавництво ЖДУ ім. Івана Франка, 2019. – 182 с.
- Козловець, Микола Адамович. "Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: монографія." (2009).
- Козловець, М. А. "Ідентичність: поняття, структура і типи." *ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка* 57 (2011): 3-9.
- Козловець, М. "Мультикультуралізм versus національної ідентичності." *Наукові записки [Національного університету Острозька академія]. Сер.: Філософія* 8

- (2011): 243-258.
- Козловець, М. А. "Глобальна міграція і політика ідентичності та громадянства." *Українська полоністика* 5 (2008): 3-22.
 - Макарова А.О. Архетип як предмет досліджень у сучасній українській гуманітаристиці. Гілея: науковий вісник. К. : «Видавництво «Гілея», 2020. Вип. 152 (№ 1). С.171-176.
 - 2. Макарова А.О. Архетипний підхід у сучасних українських дослідженнях соціальної діяльності: досвід Української школи архетипіки. *Humanitarian Vision*. 2020. Volume 6, Number 1. С. 54-59.
 - 3. Макарова А.О. Цінність як інтеграл діяльнісного та архетипного підходів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія «Філософія. Культурологія»*. 2020. Том 31. № 1. С. 67-71.
 - Makarova, A. (2021). Archetypal approach to activity: legitimation by practice. *Skhid*, (1(165)), 92–98. [https://doi.org/10.21847/1728-9343.2020.1\(165\).196777](https://doi.org/10.21847/1728-9343.2020.1(165).196777)
 - Макарова А.О. Соціокультурні засади архетипно-ціннісного підходу до діяльності. *Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії*. 2020. Випуск 30. С.84-90.
 - Makarova, A.O. (2020). Функції архетипу як ціннісної детермінанти діяльності: соціально-філософський аналіз. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*, (63), 166-175. <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2020-63-18>
 - Макарова А.О. Соціальні архетипи у структурі становлення національної ідентичності. *Українська полоністика*. Том 18. 2020. С. 94-104. DOI: <https://doi.org/10.35433/2220-4555.18.2020.phyl-5>
 - Макарова А.О. Категоріальний апарат архетипного підходу: соціально-філософський аспект. *Studies in History and Philosophy of Science and Technology*. Дослідження з історії і філософії науки і техніки. 2020. Том 29. № 2. С. 32-41.
 - Макарова А.О. Феномен архетипу у сучасних українських соціально-філософських рецепціях. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2020. Випуск 1(171). Том 2. С. 29-50.
 - Макарова А.О. Архетип як ідеальна реалія: соціально-філософські контексти і соціокультурні перспективи. *Перспективи. Соціально-політичний журнал* 2020. № 3. С. 52-61.
 - Макарова, А. (2021). Взаємозв'язки архетипу та діяльності. *Актуальні проблеми філософії та соціології*, (27), 31-37. <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i27.917>
 - 12. Макарова А.О. Інноваційний потенціал архетипно-ціннісного підходу до аналізу процесів соціальної дійсності. *Вісник Львівського університету. Серія філософської науки*. 2020. Випуск 25-26. С. 29-36.
 - Макарова А.О. Структурно-процесуальні основи діяльності: соціально-філософський аспект («Structural and Procedural fundamentals of activity: socio-philosophical aspect»). *European Philosophical and Historical Discourse* Volume 6 Issue 4 2020. P. 99-105.
 - Makarova, A. The archetypal character of the educational activity of person; social and philosophical analysis. *Filosofiya osvity. Philosophy of Education*. 2021. Vol. 27 (1) pp. 80-97.
 - Новаченко, Тетяна. "Компетентність і функції як архетипи державного управління і фактор суспільної інтеграції." *Публічне управління: теорія та практика* (вип.) (2015): 47-54.
 - Міщенко, Марина Миколаївна. "Українські національні архетипи: від колективного несвідомого до усвідомленої національної ідентичності (до актуальності методології архетипного аналізу)." (2014).
 - Олейников, С. М. "Архетипи правової культури й дисфункції правової антикультури." *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: *Філософія, філософія права, політологія, соціологія* 3 (13) (2012): 202-205.
 - Пасько, Ігор. "Нація: архетипи, культура, цивілізація." *Українознавчий альманах* 13

- (2013): 123-130.
- Плахтій, Тарас. "Фрактальна модель психіки та архетипи соціальної поведінки." *Публічне управління: теорія та практика* вип.) (2015): 182-194.
 - Сидорчук, О., and О. Решота. "Архетипи демократичної управлінської культури: сутність та загальна характеристика." *Публічне управління: теорія та практика* вип.) (2015): 73-81.

○ **Допоміжна:**

- Бойченко, Микита Максимович, and Вероніка Володимирівна Синчук. *Особливості психотерапевтичного впливу у рольових онлайн ігор на особистість*. Diss. Національний авіаційний університет, 2019.
- Дейнеко, О. (2021). Моделі конструювання соціальної згуртованості: теоретичні рефлексії та емпіричні кейси. *Соціологічні студії*, 1 (18), 33–40. <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2021-01-33-40>.
- Дзьобань, О. П. "Соціальні архетипи в контексті безпеки соціальної системи." Ковтун Н. М. Архетип та повторюваність у системі філософських поглядів М. Еліаде // Дні науки філософського факультету-2007: Міжнародна наукова конференція (18-19 квітня 2007 року): Матеріали доповідей та виступів. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2007. – Ч. I. – С. 143 – 145
- Бичатін С. Символи та міфи. Культурологічна концепція К. Юнга // *Людина і світ*. – 2002. – № 1. – С. 60 – 65.
- Ковтун, Н. М. "«Героїчне дитинство» як складова архетипу культурного героя в епосі індоєвропейських народів." *Філософські проблеми гуманітарних наук* 6-7 (2005): 81-86.
- Кримський С. Архетипи української культури // *Вісник НАН України*. – 1998. – № 7-8. – С. 74 – 87.
- Козловець, М. А. "Європейська інтеграція і національна ідентичність: український контекст." *Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpqgvzdia/2008_35/pdf_35/VISNIK_35_14.pdf* (2008).
- Макарова А.О. Міф про безпеку як архетипово-ціннісна детермінанта діяльності. Безпека в сучасному світі. Матеріали Міжнародної наукової конференції. 27-28 вересня 2019 р., м.Дніпро. / наук. ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2019. – 364 с. – С.251-254.
- Макарова А.О. Архетипний підхід до саморозвитку особистості. Проблеми саморозвитку особистості в сучасному суспільстві : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 15 листоп. 2019 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 404 с. – С.58-61.
- Макарова А.О. Архетип як інваріантна форма буття людини в ситуації соціальної транзитивності. Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення: зб. наук.праць / редкол. М. А. Козловець, Н. М. Ковтун, О. В. Чаплінська та ні. – Київ: КВІЦ, 2020. – С.55-57.
- Макарова А.О. Архетиповий підхід до медичної діяльності. Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (20-21 лютого 2020 року). – Запоріжжя: ЗДМУ, 2020. – 188 с. – С. 33-35.
- Макарова А.О. Культурний архетип як елемент в системі кодів соціальної діяльності. Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку: тези III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м.Переяслав, 16 березня 2020 року) / Гол. ред.. К. І. Мізін; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Переяслав, 2020. – 232 с. – С.68-71.
- Макарова А.О. Сегментація суб'єкта діяльності як зворотний бік компетентнісного підходу до людини. Філософія подієвої культури: теорія і практика: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 26-27 березня 2020 р.) Київ: КНУКіМ, 2020.186 с.

- С.107-110.
- Макарова А.О. Візуалізація ціннісних векторів як виховне завдання майбутнього: інтеграційний потенціал архетипу. Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали II Міжнародної наукової конференції. 27-28 березня 202 р. м. Дніпро. Частина II. / Наук.ред. О. Ю. Висоцький. – Дніпр: СПД «Охотнік», 2020. – 400 с. – С.201-204.
 - Макарова А.О. Архетип як елемент міждисциплінарного дискурсу соціальної діяльності. «Міждисциплінарний дискурс у дослідженні феномену соціального» [Електронний ресурс]: зб. матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції; 31 березня 2020. – 150 с. – С. 37-41.
 - Макарова А.О. Архетип як філософська категорія. Програма звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2019 рік. Івано-Франківськ, 2020 (06-10 квітня 2020 року).
 - Макарова А.О. Григорій Сковорода і архетипи: концептуальний аналіз діяльності «на перспективу». Феномен української інтелігенції в контексті глобальних трансформацій (до 100-річчя заснування ДВНЗ «Донецький національний технічний університет): матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Покровськ, ДонНТУ, 9-10 квітня 2020 року) / Переднє слово проф. Марія Кашуба, відп. ред. проф. Нікульчев М. О. – Покровськ: ДВНЗ «ДонНТУ», 2020. – 205 с. – С. 123-126.
 - Н.М.Ковтун, А.О.Макарова. Методологія соціально-філософського аналізу архетипу як детермінанти діяльності. Журнал «Гуманітарний корпус» (Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Наукові пошуки: актуальні дослідження, теорія і практика», 27 серпня 2020 р.
 - Макарова А.О. Архетипні детермінанти педагогічної діяльності: соціальний контекст. Філософсько-світоглядні та культурологічні контексти неперервної освіти: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції. 29 квітня 2020., м. Дніпро, КЗВО «ДАНУ» ДОР». / Наук.ред. О. Є. Висоцька. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. – 318 с. – С. 156-158.
 - Макарова А.О. Архетип как призыв к действию: ценностные основания техноцентризма. Интеллектуальная культура Беларуси: духовно-нравственные традиции и тенденции инновационного развития: материалы Пятой междунар. науч. конф. (19–20 ноября 2020 г., г. Минск). В 3 т. Т. 1 / Ин-т философии НАН Беларуси редкол. А. А. Лазаревич (пред.) [и др.]. – Минск: Четыре четверти, 2020. – 390 с. С. 110-113.
 - Макарова А.О. Сучасні соціокультурні практики як контрверсії архетипно-ціннісних детермінацій. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: Зб. наук.праць. Переяслав, 2020. Вип. 65. 330 с. С. 295-298.
 - Алла Макарова: Спотворення смислів у системі архетипно-ціннісних матриць діяльності: соціально-філософський аналіз // Український шлях. 20 серпня 2020. <http://ukr-way.com/alla-makarova-spotvorennya-smysliv-u-systemi-arhetypno-tsinnisnyh-matryts-diyalnosti-sotsialno-filosofskyj-analiz/>
 - Макарова А.О. «Новий Органон» Френсіса Бекона: соціальне у дзеркалі архетипного». «Новий Органон» (1620) та університетська філософія. До 400-річчя виходу трактату «Новий Органон» Френсіса Бекона». Матеріали міжнародної наукової конференції, 18–19 грудня 2020 р. – Х: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 160.
 - Макарова А.О. Діяльність як норма соціального життя і соціальне життя як норма діяльності. Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення. Збірник матеріалів VI Міжвузівської науково-теоретичної конференції молодих науковців (25-26 лютого 2021 року, м. Житомир). - С. 64-68.
 - Макарова А.О. Герой як діяч: архетип чи архетипний образ. Антропологічні виміри філософських досліджень. Наукові конференції України [Електронний ресурс]: <http://conf-ampr.diit.edu.ua/AMPRX/schedConf/presentations>.

- Макарова А.О. Функціональне навантаження архетипу українського героя у контексті транзитивності соціальної реальності // Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення: зб. наук. праць / редкол. М. А. Козловець, Л. В. Горохова, О. В. Чаплінська [та ін.]. – Житомир: Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2022. – 192 с. – С.120-123.
- Табачковський В.Г. Людина – Екзистенція – Історія. – К.: без місця видання, 1996. – 123 с.
- Черхава О. О. Київський національний лінгвістичний університет. АРХЕТИПНА МАТРИЦЯ ІНВАРІАНТНОГО РЕЛІГІЙНОГО СМISЛУ ГПЕРКОНЦЕПТУ ЗАЛУЧЕННЯ ДО ХРИСТІЯНСЬКОЇ ВІРИ.
- К.О. Панасенко Херсонський державний університет Науковий керівник: д.філол. наук, професор В.В. Демецька Співвідношення поняття «символ» із суміжними поняттями «архетип» та «концепт»: точки дотику та відмінності.
- Юнг К. Архетипи колективного несвідомого. Психологічні типи. Вибрані праці з аналітичної психології // Зарубіжна філософія ХХ століття. – К.: Довіра, 1993. – С. 167 – 179.

Викладач

А.О. Макарова